Νάξος: Το «γεωλογικό εργαστήριο» της κλιματικής κρίσης της Μεσογείου

Λάμπρος Δεμερτζής

Η **Νάξος, η Πάρος και τα Κουφονήσια**βρέθηκαν πρόσφατα στο επίκεντρο μιας σημαντικής **διεθνούς επιστημονικής πρωτοβουλίας**, καθώς θεωρούνται από τους ειδικούς **περιοχές-«κλειδιά»** για τη **μελέτη των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στη Μεσόγειο.**

Όπως λέει η Νίκη Ευελπίδου, η καθηγήτρια του Τμήματος Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών «**Οι Κυκλάδες ζουν σήμερα όσα θα αντιμετωπίσει αύριο η υπόλοιπη Ευρώπη.** Η Μεσόγειος είναι το "καναρίνι" της κλιματικής αλλαγής και το Κεντρικό Αιγαίο το "καναρίνι" της Μεσογείου».

Η Νίκη Ευελπίδου που επί δύο δεκαετίες μελετά τη Νάξο και διοργάνωσε τη δράση, εξηγεί στην εφημερίδα «Κυκλαδική» γιατί η Νάξος αποτελεί ένα μοναδικό «γεωλογικό εργαστήριο» για την κατανόηση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής

Επιστήμονες από κορυφαία πανεπιστήμια της Ευρώπης πραγματοποίησαν **εκπαιδευτική και ερευνητική αποστολή στις Κυκλάδες,** στο πλαίσιο της **Ευρωπαϊκής Πανεπιστημιακής Συμμαχίας CIVIS European UniversityAlliance**. Στόχος τους ήταν να μελετήσουν από κοντά φαινόμενα όπως η **λειψυδρία, η ξηρασία, η διάβρωση των ακτών και οι επιπτώσεις των ακραίων καιρικών φαινομένων,** που ήδη γίνονται ιδιαίτερα αισθητές στα **νησιά του Κεντρικού Αιγαίου.**

Με αφορμή αυτή τη σημαντική επιστημονική δράση, η **καθηγήτρια** του Τμήματος Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών,**Νίκη Ευελπίδου** που **επί δύο δεκαετίες μελετά τη Νάξο**και διοργάνωσε τη δράση, εξηγεί **στην εφημερίδα «Κυκλαδική»** γιατί η **Νάξος** αποτελεί ένα μοναδικό **«γεωλογικό εργαστήριο»** για την κατανόηση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, αναλύει γιατί το **Κεντρικό Αιγαίο** χαρακτηρίζεται ως το «καναρίνι» της Μεσογείου, πώς οι αλλαγές στο κλίμα επηρεάζουν ήδη τα **νησιωτικά οικοσυστήματα,** ποιες **παρεμβάσεις** απαιτούνται ώστε οι τοπικές κοινωνίες να **προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες αλλά και ποιες λύσεις υπάρχουν πριν οι επιπτώσεις γίνουν μη αναστρέψιμες**.

Γιατί οι Κυκλάδες βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της κλιματικής αλλαγής

Όσα παρατηρούμε σήμερα στα νησιά μας αποτελούν μια προειδοποίηση για όσα θα κληθούν να αντιμετωπίσουν αύριο πολλές ακόμη περιοχές του πλανήτη

«Η επιλογή της **Νάξου** δεν είναι τυχαία ούτε συγκυριακή. Εδώ και περισσότερα από είκοσι χρόνια πραγματοποιούμε ένα ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό πρόγραμμα με επίκεντρο το **Αιγαίο**. Η επιλογή αυτή γίνεται ολοένα και πιο **κομβική,** καθώς διαπιστώνουμε ότι όλα όσα προβλέπεται να μας απασχολήσουν έντονα τα επόμενα χρόνια στον τόπο μας, ήδη μας απασχολούν.

Προφανώς, όχι ακόμη στην ίδια ένταση με την οποία αναμένεται να τα βιώσουμε στο μέλλον, ωστόσο τα **σημάδια είναι ήδη εμφανή**.

Αναφέρομαι στις **παρατεταμένες ξηρασίες**, στη **λειψυδρία**, στους **ακραίους καύσωνες**, στην **απώλεια οικοτόπων** λόγω της συνεχιζόμενης υποβάθμισης της βλάστησης, αλλά και στις αυξανόμενες πιέσεις που δέχεται το **παράκτιο τοπίο**, τόσο από τις φυσικές διεργασίες όσο και από την ανθρώπινη δραστηριότητα.

Όλα αυτά, μαζί με τις φυσικές καταστροφές που πυροδοτούνται από την**κλιματική αλλαγή,** δεν αποτελούν πλέον μακρινά σενάρια. Είναι ήδη εδώ. Για αυτό λέω ότι η **Μεσόγειος** είναι το **“καναρίνι της κλιματικής αλλαγής”** — όπως το καναρίνι που χρησιμοποιούσαν παλαιότερα οι ανθρακωρύχοι για να προειδοποιούνται για τον κίνδυνο που ερχόταν. Είναι η **περιοχή που μας προειδοποιεί** πρώτη για τις μεγάλες αλλαγές που βρίσκονται μπροστά μας.

Και αν η Μεσόγειος είναι το καναρίνι της κλιματικής αλλαγής, τότε **το Κεντρικό Αιγαίο είναι το καναρίνι της Μεσογείου**, δείχνοντας με αυτόν τον τρόπο με τον πιο χαρακτηριστικό τρόπο πόσο **ευάλωτος** είναι αυτός ο **τόπος** στις **επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.**

Από τη μία πλευράείναι ευάλωτος, από την άλλη, όμως, έχουμε τη δυνατότητα να παρατηρούμε στην πράξη αυτό που συζητάμε ότι θα συμβεί.

Μπορεί εμείς στην Ελλάδα να βιώνουμε τα τελευταία χρόνια πολύ **έντονα τις συνέπειες,** με **υψηλές θερμοκρασίες** το καλοκαίρι, **παρατεταμένες περιόδους ξηρασίας, πυρκαγιές**και συνολικά μια διαφορετική εμπειρία του καλοκαιριού σε σχέση με αυτή που γνωρίζαμε παλαιότερα.

Το καλοκαίρι για εμάς έχει πάψει σε πολλές περιπτώσεις να είναι εκείνη η ήπια και ευχάριστη εποχή που θυμόμαστε από τα παιδικά μας χρόνια. Ωστόσο, την ίδια στιγμή, για περιοχές της **βόρειας Ευρώπης** η άνοδος της θερμοκρασίας μπορεί να γίνεται αντιληπτή διαφορετικά. Για παράδειγμα, στη Σουηδία, ένα θερμότερο καλοκαίρι μπορεί να θεωρείται ευχάριστη αλλαγή, καθώς οι θερμοκρασίες γίνονται πιο ήπιες και πιο ανθρώπινες για τους κατοίκους.

Είναι, λοιπόν, πολύ σημαντικό να κατανοήσουν τόσο οι βορειοευρωπαίοι όσο και η διεθνής κοινότητα συνολικά **τι είναι αυτό που έρχεται,** ώστε να μπορέσουμε να προετοιμαστούμε καλύτερα για τις αλλα-

γές που βρίσκονται μπροστά μας.

Αυτός ήταν ο λόγος που επέλεξα τη **Νάξο** και φέτος. Ωστόσο, η επιλογή του νησιού δεν είναι πρόσφατη. Τη Νάξο την επιλέγω εδώ και πολλά χρόνια — σχεδόν δύο δεκαετίες — καθώς κάθε χρόνο οργανώνω μια αντίστοιχη εκπαιδευτική δραστηριότητα με συναφή θεματολογία.

Μάλιστα, αυτό συνέβαινε ακόμη και πριν η κλιματική αλλαγή βρεθεί τόσο έντονα στο επίκεντρο της δημόσιας συζήτησης. Και αυτό γιατί η **Νάξος** αποτελεί έναν **τόπο** όπου εξελίσσονται και αποτυπώνονται μια σειρά από **σημαντικά φυσικά φαινόμενα και διεργασίες.**

Η **Νάξος** αποτελεί ένα μοναδικό **γεωλογικό εργαστήριο**. Όσα φαινόμενα διδάσκουμε στα πανεπιστημιακά αμφιθέατρα και διαβάζουμε στα επιστημονικά συγγράμματα, **εδώ τα βλέπουμε να εξελίσσονται μπροστά μας».**

Η κλιματική κρίση αλλάζει τον τρόπο που πέφτει η βροχή

Η κλιματική αλλαγή συνδέεται συνήθως με την άνοδο της θερμοκρασίας και τη μείωση των βροχοπτώσεων. Ωστόσο, όπως εξηγεί η καθηγήτρια, η πραγματικότητα είναι πιο σύνθετη.

«Όταν μιλάμε για **κλιματική αλλαγή**, ο κόσμος σκέφτεται ότι ανεβαίνουν οι θερμοκρασίες και μειώνεται η βροχόπτωση.

Στην πραγματικότητα, η βροχόπτωση έχει μείνει περίπου σταθερή σαν ποσότητα ατμοσφαιρικών κατακρημνισμάτων.

Αυτό που έχει αλλάξει είναι ο τρόπος που πέφτειαυτή η βροχόπτωση.

Δηλαδή αν για παράδειγμα, έχουμε 250 mm βροχής, τα οποία είναι ομοιόμορφα κατανεμημένα σε όλη τη χρονιά,**το νερό απορροφάται από το έδαφος** και **εμπλουτίζει τους υπόγειους υδροφορείς**. Όμως με την **κλιματική κρίση** αυτό έχει αλλάξει και έτσι αντί να έχουμε αυτή την ποσότητα βροχής, κατανεμημένη σε όλο το χρόνο, την έχουμε μόνο σε **λίγα γεγονότα βροχόπτωσης** και με αποτέλεσμα να **μην υπάρχει αρκετός χρόνος** ώστετο έδαφος να την **απορροφήσει»**.

Γιατί αυξάνονται οι πλημμύρες και χάνεται πολύτιμο γλυκό νερό

Η αλλαγή αυτή, όπως επισημαίνει, επηρεάζει άμεσα τον τρόπο με τον οποίο συμπεριφέρεται το νερό πάνω στο έδαφος.

«Όταν πέφτει πολύ μεγάλη ποσότητα νερού σε μικρό χρονικό διάστημα, το έδαφος **δεν προλαβαίνει να την απορροφήσει**.

Το νερό αρχίζει να **ρέει στην επιφάνεια του εδάφους** και στην Ελλάδα αυτό γίνεται ακόμη πιο έντονο λόγω του ιδιαίτερου **αναγλύφου** της χώρας.

Η Ελλάδα είναι μια τεκτονικά ενεργή χώρα, δεν είναι μία επίπεδη περιοχή, έχει**βουνά, απότομες κλίσεις, απότομες πλαγιές** πάνω στις οποίες ρέει το νερό και φτάνει πάρα πολύ γρήγορα στα κατάντη, στα χαμηλά.

Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι πυροδοτεί πλημμύρες και εξηγεί γιατί τα τελευταία χρόνια βλέπουμε **συχνότερες και εντονότερες πλημμύρες**.

Το νερό δεν έχει αρκετό χρόνο για να ποτίσει το έδαφος και να εμπλουτίσει τον υδροφόρο ορίζοντα.

Στερούμαστε λοιπόν το γλυκό νερό το οποίο πάει κατευθείαν και **πέφτει στη θάλασσα».**

Η διάβρωση: ο αόρατος κίνδυνος για τα νησιά

Πέρα όμως από τις πλημμύρες, η ίδια διαδικασία προκαλεί μια ακόμη σοβαρότερη συνέπεια, τη **διάβρωση του εδάφους**.

«Επειδή είναι μεγάλη η ποσότητα του νερού, η οποία ρέει με ορμή προς τα χαμηλά,**αποσπά κομμάτια από το έδαφος,από τα πετρώματα** και τελικά την πλημμύρα που δημιουργείται στα χαμηλότερα την κάνει **πιο έντονη,** γιατί δεν είναι μόνο νερό. Είναι νερό και ό, τι άλλο μεταφέρει και δημιουργεί και **πολύ έντονη διάβρωση.**

Η διάβρωση σημαίνει ότι **χάνουμε το έδαφος.** Άρα λοιπόν αν χάσουμε το έδαφος, η βλάστηση δεν μπορεί να αναζωογονηθεί γιατί δεν έχει έδαφος για να αναπτυχθεί.

Ένα μόλις **εκατοστό εδάφους χρειάζεται περίπου χίλια χρόνια για να δημιουργηθεί**».

Ένας φαύλος κύκλος που δύσκολα ανατρέπεται

Η καθηγήτρια περιγράφει την εξέλιξη αυτή ως έναν **φαύλο κύκλο**, στον οποίο κάθε πρόβλημα ενισχύει το επόμενο.

«Στα **παραλιακά κομμάτια,** το νερό μεταφέρει μεγάλες ποσότητες **φερτών υλικών,** τα οποία συσσωρεύονται και προκαλούν καταστροφές κατά τη διάρκεια των πλημμυρών, όπως για παράδειγμα, τα πλημμυρικά φαινόμενα που έχουν σημειωθεί στον **Περίτση ποταμό στη Νάξο**. Πρόκειται για μια περιοχή όπου όλοι ευχόμαστε να βρέξει, όταν όμως βρέξει, το αποτέλεσμα είναι να **πλημμυρίζουν όλα τα λιβάδια**. Στα χαμηλά η καταστροφή είναι από το **υλικό** που έρχεται μαζί με τη μεγάλη ποσότητα νερού.

Στα ψηλά, στα ανάντη της λεκάνης, στα **μεγάλα υψόμετρα**, έχουμε τη **διάβρωση του εδάφους**. Όταν αυτό συνδυάζεται με την παρατεταμένη **ξηρασία** και την **ελλιπή βλάστηση**, δημιουργείται ένας ιδιαίτερα **επικίνδυνος φαύλος κύκλος**. Το έδαφος χάνεται, η βλάστηση δεν μπορεί να επανέλθει και η **διάβρωση επιταχύνεται** ακόμη περισσότερο. Από τη στιγμή που αυτή η διαδικασία ξεκινήσει, είναι εξαιρετικά δύσκολο να ανακοπεί».

Η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή δεν ξεκινά από το μηδέν

Για την καθηγήτρια, η αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης δεν σημαίνει ότι η ανθρωπότητα καλείται να διαχειριστεί μια εντελώς άγνωστη κατάσταση. Αντίθετα, όπως επισημαίνει, η ιστορία της Γης και η εμπειρία των προηγούμενων γενεών προσφέρουν πολύτιμα διδάγματα για το μέλλον.

«Επιλέγω να διοργανώνω στη **Νάξο** το εκπαιδευτικό πρόγραμμα γιατί είναι το μεγαλύτερο νησί των Κυκλάδων και συγκεντρώνει εξαιρετικά χαρακτηριστικάαπό **ορεινά οικοσυστήματα** μέχρι **εκτεταμένες παράκτιες ζώνες**. Τα ζητήματα που εξετάζουμε αφορούν **όλα τα νησιά του Αιγαίου** και είναι ακόμη πιο έντονα στα μικρότερα νησιά.

Όταν μιλάμε για **προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή**, πρέπει πρώτα να κοιτάξουμε το **παρελθόν**. Η Γη έχει περάσει πολλές φορές από περιόδους θέρμανσης και ψύξης. Η διαφορά σήμερα είναι ότι οι **ανθρώπινες δραστηριότητεςεπιταχύνουν μια φυσική διαδικασία** που βρισκόταν ήδη σε εξέλιξη.

Αυτό δεν σημαίνει ότι η κλιματική αλλαγή είναι αποκλειστικά αποτέλεσμα της ανθρώπινης δραστηριότητας. **Η αναθέρμανση του πλανήτη είναι ένα φυσικό φαινόμενο, όμως οι δικές μας δραστηριότητες την επιταχύνουν σημαντικά**. Και όσο πιο γρήγορα εξελίσσεται αυτή η διαδικασία, τόσο. μειώνουμε τη δυνατότητα της προσαρμογής μας».

Η μελέτη του παρελθόντος εργαλείο για την προσαρμογή μας

Η **ΝίκηΕυελπίδου**εξηγεί ότι

η επιστήμη αντλεί πολύτιμες πληροφορίες από τη **μελέτη του παρελθόντος**, εξετάζοντας πώς εξελίχθηκαν τα **φυσικά τοπία** αλλά και πώς **προσαρμόστηκαν οι ανθρώπινες κοινωνίες** σε αντίστοιχες μεταβολές του κλίματος.

«Το παρελθόν μάς δίνει πολύτιμα μαθήματα. Μέσα από τη μελέτη της εξέλιξης των τοπίων, του περιβάλλοντος, του αρχαίου ανθρώπου, έχουμε στοιχεία για τον τρόπο με τον οποίο προσαρμόστηκαν οι άνθρωποι σε προηγούμενες κλιματικές μεταβολές, να πάρουμε πληροφορίες για το τι μπορούμε να κάνουμε εμείς για τις επιτυχημένες προσπάθειες προσαρμογής, είτε του περιβάλλοντος, είτε σε ανθρώπινο παράγοντα. Παράλληλα, σήμερα διαθέτουμε επιστημονική γνώση, εμπειρία και τεχνολογικά εργαλεία που μπορούν να ενισχύσουν την **ανθεκτικότητα των κοινωνιών μας».**

Πως να περιορίσουμε την επιτάχυνση της αναθέρμανσης του πλανήτη- Οι τρεις βασικοί άξονες για το μέλλον

Η καθηγήτρια συνοψίζει την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης σε τρεις βασικούς άξονες, οι οποίοι –όπως τονίζει– πρέπει να προχωρήσουν ταυτόχρονα.

«Για να περιορίσουμε τις επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης, της επιτάχυνσης της αναθέρμανσης του πλανήτη απαιτούνται τρεις **παράλληλες παρεμβάσεις**.

Πρώτον, η **μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.** Ακόμη και αν περιορίσουμε σήμερα τις εκπομπές, αυτό από μόνο του δεν αρκεί.

Θα πρέπει, δεύτερον, να **δεσμεύσουμε διοξείδιο του άνθρακα από την ατμόσφαιρα**, ώστε να περιοριστεί η ήδη συσσωρευμένη επιβάρυνση. Και τρίτον, η **αξιοποίηση λύσεων φιλικών προς το περιβάλλον**, έτσι ώστε και να έχουμε καλύτερη ανθεκτικότητα, καλύτερη προσαρμογή, χωρίς να δημιουργούνται νέες εκπομπές.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το **τσιμέντο,** το οποίο αποτελεί μία από τις σημαντικότερες πηγές εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα παγκοσμίως. Υπάρχουν **υλικά που μπορούν να αντικαταστήσουν**

σταδιακά το τσιμέντοώστε να μην εκπέμπεται διοξείδιο του άνθρακα ή ακόμη και συμβάλλοντας στη δέσμευσή του. Είναι σαφές ότι δεν αρκεί μία μόνο λύση· χρειάζεται να κινηθούμε ταυτόχρονα και στους τρεις αυτούς άξονες».

Οι παράκτιες περιοχές δέχονται τη μεγαλύτερη πίεση

Ιδιαίτερη έμφαση δίνει η **ΝίκηΕυελπίδου**στις **παράκτιες περιοχές**, όπου συγκεντρώνεται μεγάλο μέρος του παγκόσμιου πληθυσμού αλλά και των οικονομικών δραστηριοτήτων.

«Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στις παράκτιες περιοχές, όπου συγκεντρώνεται το **μεγαλύτερο μέρος του παγκόσμιου πληθυσμού**. Αυτές οιπεριοχές δέχονται **διπλή πίεση**: από τη μία πλευρά λόγω της **ανθρώπινης δραστηριότητας**και από την άλλη λόγω της **ανόδου της στάθμης της θάλασσας** και των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Είναι μια**στενή ζώνηπου δέχεται πιέσεις και από τη μία πλευρά και από την άλλη πλευρά.**

Αποτελούν ένα εξαιρετικά ευαίσθητο περιβάλλον, όπου η **ανάπτυξη πρέπει να σχεδιάζεται με μεγάλη προσοχή,ώστε να μην υπονομεύει τελικά το ίδιο το φυσικό και τουριστικό προϊόν** στο οποίο βασίζεται. Η ισορροπία είναι εξαιρετικά λεπτή».

Η διεθνής διάσταση της κλιματικής κρίσης και ο ιδιαίτερος ρόλος της Μεσογείου

Η Μεσόγειος, επισημαίνει η **καθηγήτρια** βρίσκεται ουσιαστικά στο **μάτι του κυκλώνα-** στο επίκεντρο αυτών των εξελίξεων. Οι μεγαλύτερες πιέσεις καταγράφονται στη **Νότια και Ανατολική Μεσόγειο** και τα φαινόμενα που παρατηρούνται εκεί αποτελούν, σε μεγάλο βαθμό, προάγγελο όσων αναμένεται να αντιμετωπίσουν και άλλες περιοχές της Μεσογείου τα επόμενα χρόνια.Το **Ισραήλ** βρίσκεται στην πιο δυσμενή θέση και αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα περιοχής όπου οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής εμφανίζονται ήδη ιδιαίτερα έντονες.

Στις αρχές Οκτωβρίου η **Νίκη Ευελπίδου**διοργανώνει πάλι στο κέντρο των Κυκλάδων ένα **διεθνές επιστημονικό συνέδριο** με αντικείμενο τις **διεργασίες απογύμνωσης του αναγλύφου**. Θα συμμετάσχουν περίπου 50 έως 60 **κορυφαίοι επιστήμονες**, εκπροσωπώντας πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα από ολόκληρο τον κόσμο.

Δεν πρόκειται για ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα φοιτητών, αλλά για μια **συνάντηση** της **διεθνούς επιστημονικής κοινότητας** με στόχο την ανταλλαγή γνώσης γύρω από τις **μεγάλες περιβαλλοντικές προκλήσεις της εποχής μας,**- συνεχίζοντας έναν **κύκλο διεθνών συναντήσεων** που φιλοξενήθηκαν πρόσφατα στο Ισραήλ και την Ιταλία- περιοχές όπου οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής εκδηλώνονται ήδη με ιδιαίτερη ένταση και αποτελούν πεδία μελέτης για ολόκληρη τη διεθνή επιστημονική κοινότητα.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
Βενιέρης
22850
23870
το φιλολογικό
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Δ. ΒΕΝΙΕΡΗΣ

Συγχαρητήρια σε όλα τα παιδιά που πάλεψαν στον αγώνα των Πανελληνίων και ο αγώνας τους απέδωσε καρπούς!!!

ΕΠΙΤΥΧΟΝΤΕΣ 2026

1. Παπακοσμά Αλεξάνδρα, ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ (ΑΘΗΝΑ) - ΠΑΝΤΕΙΟ
2. Μαϊτός Γιάννης, ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ (ΑΙΓΑΛΕΩ)
3. Σαντοριναίου Βάγια, ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ (ΑΙΓΑΛΕΩ)
4. Φακίνου Μαρία, ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ (ΚΑΛΑΜΑΤΑ)
5. Ορφανού Μαρία-Στέλλα, ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ (ΑΘΗΝΑ)
6. Σέργη Μαρία, ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ (ΠΑΤΡΑ)
7. Κουφόπουλος Μιχαήλ-Άγγελος, ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ (ΧΑΝΙΑ)
8. ΜαγγιώροςΝίκος, ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ (ΚΟΖΑΝΗ)
9. Βερύκοκκος Γιώργος, ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ (ΗΡΑΚΛΕΙΟ)
10. Δρυ Ελένη, ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ (ΑΘΗΝΑ) – ΕΚΠΑ
11. Ζαφείρη Καλλιόπη, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΡΕΘΥΜΝΟ)
12. Σοφικίτης Νίκος, ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ (ΠΑΤΡΑ)
13. Λιανού Εβελίνα, ΓΕΩΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΓΕΩΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (ΑΘΗΝΑ)
14. Πιτταρά Σοφία, ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΑΙΓΑΛΕΩ)
15. Τουμπακάρη Αντωνία, ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΠΑΤΡΑ)
16. Βρεττού Γεωργία, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΡΕΘΥΜΝΟ)
17. Απειρανθίτου Μαριλίζα, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ (ΡΕΘΥΜΝΟ)
18. Παπαθεοδώρου Γιάννης, ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (ΑΘΗΝΑ)
19. Χωριανόπουλος Στέλιος, ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΓΡΕΒΕΝΑ)
20. Μάρκου Πόπη, ΔΑΣΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ (ΟΡΕΣΤΙΑΔΑ)